

NOVÁK VALENTIN (1969) Budapest

NOVÁK VALENTIN

Dr. Rotács, a fogadatlan kertész

Bár dr. Rotács sohasem tett szert komolyabb botanikai ismeretekre, talán a krizantémről tudta, hogy az temetői virágnak számít mifelénk, talán még azt is, hogy a japán császár hatalmát is jelképezi a földgolyó másik szögletén, de az már szinte biztos, hogy fel nem ismerte volna a tulipánok és törökszegfűk között... Szabadulta után arra a gondolatra jutott, hogy valami, a társadalom számára hasznosat szeretne tenni. Arra nem gondolt, hogy munkát vállalhatna, mert elképzelni sem tudta, hogy a fizikatanításon és a csillagászati tudományokon kívül bármihez (utcaseprés, kőműves melletti segédmunkálás, árufeltöltés) értene. Útja, a börtönévek végeztével, a semmibe vezetett, amennyiben a semmi és az utca közé egyenlőségjelet teszünk. Elhagyott lakásának már friss bérlője volt, aki a vadonatúj zárhoz dukáló vadonatúj kulcsokat kapott. Hajdani feleségéhez már nem vezetett visszaút, vagy ha volt is, akkor az első szinten egy szeretőt, a második szinten egy férjet, a harmadik szinten pedig vérmes gyerekeket kellett volna likvidálnia, hogy a padláson régmúltjuk szellemeit is kinyiffantsa, minekután a megtisztított, mennyei magasságban, egy koszos matracra löki ex-nejét, s annak legnagyobb tiltakozása ellenére szisztematikusan megerőszkolja, míg a háttérben, a nem véletlen kélt indián tüzeckét máglyává terebélyesítő szerelmes levelezésük porlik... Ilyen elképesztő fantazmagóriák motoszkáltak benne, míg a flasztert koptatta ide s tova... Lám, ebből nem lesz felmelegített leves, csak cinikus mosollyal nyugtázott gondolat kísérlet, hiszen dr. Rotács élete nem egy öldöklős, hanem egy eltűnős játék...

Tulajdonképp dr. Rotács felkerült egy mennyei, digitális felhőbe, a priuszos *ad actán* túlmenően. Nem, nem volt elmentve fizikálisan, hogyha valami programhiba során sérülne, klónjával újra lehetne éleszteni, hanem szerény, de tudós, korábbi valósága került fel *oda*, s az árnyéka botorkált tovább a valóságban. Neki már nem maradt 2.0 esély.

Tudta, hogy az utca fizikája és kémiája határozza meg majd a sorsát a továbbiakban. Két napot bírta egy szállón, ahol legalább regisztráltak mint hajléktalan, nincstelen, homeless, kódorgó, újzombi, utcabútor, biodíszlet, a boldogság csúcán pedig jól meglopták, s tetvekkel is megajándékozták, talán tuberkulózisbaktériumot is belélegzett, ahogy már a HPV is rég benne ficáncolt, hogy majd a távoli jövőben legyen hatása, ha az a távoli jövő neki dukál egyáltalán...

Utcára kerülésének hajnalán még volt benne némi tetterő, hiszen még nem élt fedél nélküli teleket, így megpróbált Fedél Nélkül-árusnak állni, sőt, még újságírt is a flasztterlapba, röpke, jól megcsócsált tarka-barka fizikát, ami jól jöhet az utca lakóinak: csúszásról, fagyásról, mozgásról... Hamar rájött, hogy míg az autók között bohóckodik, vagy padon körmölve, no meg a szerkesztőségben vesztegeti a napot, a többiek jól jövedelmező kukákon marakodnak. Felhagyott a sztrítkultúra terjesztésével, és új elhatározásra jutott. Egyrészt nekilátott üveget gyűjteni, másrészt helyet fogott egy egészen jól pozicionált körúti padon. Nem ment érte öklelődés, *késelődés*, mert ügyesen kettéválasztották az ülőalkalmatosságot, nehogy fekvőhelyé változtassa a közígyény. Ő csak ülni akart ott, mert tudományos agyával gyorsan felmérte,

analizálta, hogy a közelben van egy gíroszos, ahol szemetes munkáért, utca-söprésért maradékkal kínálják záróra körül, van egy bolt, ahol automata az üvegvisszaváltó, s nem kell kitennie magát a totális közutálatnak, mikor beáll a normális vásárlók sorába, továbbá volt két alumíniumkuka is a kereskedelmi egységhez rendszeresítve, amit napszállta után górcső alá vett. Mi több, a közelben piac, számos megálló számos eldobott csikkel (ez volt az első szégyen, amit átélt, lehajolni az emberek szeme láttára a dekkért), s volt egy dohánybolt is, ahol megvehette tüskéit, ha már növeszteni még nem tudott. És. Egy virágbolt is ott hívogatta a csokorra, szobagezemicére vágyó járókelőket. Ez nem nagyon hatotta meg kezdetekben. Ahol ült, két jobb sorsra (venezuelai esőerdő) érdemes fácska kornyadozott a nekik szánt, be nem betonozott földkörben, amit a hajnali kutyaszaratók és a szemérmetlen részegek használtak véccéül. A ház lakóinak, mellyel szemben csövezett, hallotta, nem nagyon tetszik, hogy a fákat vizelet- és szarszag lengi körül. Őt magát elviselték, mert éjjelre, mire tajrészeg lett, már elvonult hálósobájába, az egy kerülettel odább szerénykedő terecskére, amit még nem zártak akkoriban az ügybuzgó, városvédő hatóságok. A lakók mindössze annyit láttak, hogy ül ott egy még elviselhető mértékig lepukkant alak. Mellette hátizsák. Rafiaszatyor, amely kiverhette volna már a biztosítékot, sehol sem látszott, s ez az alak olvasgatott. Szépirodalmat (újabbán rákapott az érthetőkre), fizikai feladatgyűjteményt, Öveges-kísérleteket, csillagászati munkákat. Egynehányan hoztak is neki megunt köteteket. Már az élettörténetét is ismerték valamelyest, a börtönévek és az oda vezető tett kivételével, s akadt néhány nyugdíjas, aki szinte kereste a társaságát. Talán azért, mert csak a négy fal választotta el őket dr. Rotács életszínvonalától. Étélüket, gondjaikat, pletykáikat is megosztották a bölcs kinézetű emberrel, aki semmiből kélt, és pillanatok alatt *létecskéjük* szerves részévé vált. Hálából dr. Rotács a csillagokról, a fekete lyukakról, a párhuzamos univerzumokról, a gravitációs hullámokról, pedig utóbbit akkor még fel sem fedezték, csak hagymázás teóriának számított, a sötét anyagról mesélt nekik. Az öregek értettek annyit, amennyit, de hálásan ücsörögtek mellette, sőt, két bácsi egyszer még össze is kapotte rajta. Így időbeosztást ajánlott, mi több, meg is alkotta, reggel nyolctól tízig Gabi bácsi, tíztől délig Laci bácsi, déltől kettőig Józsi bácsi, kettőtől négyig Irma néni tölthette vele az időt. Pista bácsi csak hétfvégén ért rá, mert sakkozni járt egy idősklubba, de akkor meg a többiek unokáztak (még a szó kedves értelmében), így nem volt sorban állás...

Dr. Rotács annyira megkedvelte a ház lakóit, hogy úgy döntött, tesz valamit a két fácska érdekében. De mit is tehetne? És ekkor szupernova-robbanás-ként érte a megvilágosodás. Határozott léptekkel ott termett a virágbolt előtt, az aznapi üvegvisszaváltásból megmaradt pénzén cserepes virágokat vett, muskátlit, fokföldi ibolyát, kisebb kaktuszokat meg ásóbotszerű alkalmazhatóságot, s elhatározta, néhány kukalátogatást halasztva, hajnalban munkához lát.

Az egy kerülettel arrébb szerénykedő terecske-hálósobában hamar ébredt, cókómkját vállra vetette, elvillamosozott a hajnal ellenőrtelen idejében kedvenc szemlélődő és csevegő helyére, ahol még embernek érezhette magát. Itt megívott egy részeg vizezővel és két kutyaszaratóval, a cselekményt, a tónust még csak fel sem vázolnám... Majd a derengésben nekilátott. Ásóbotjával elpöckölgette a szardarabokat az úttestre, szántás gyanánt megkaristolta a földet, és megfelelő távolságokban mélyebb lyukakat eszközölve, elplántálta a növényeket. A közeli piac közkútjáról vizet hozott, és megöntözte mindkét fát. Másnap még korábban kiült, mert gondolta, hogy a részegek és a kutyaszaratók nem hagyják annyiban a dolgot. Részeg most nem akadt, de volt három kutyás. Egy a tegnapi napról, aki most nem dr.

Rotács ökölfenyegéseitől, hanem a látványtól hőkölt hátra nyomban, s négy lábú tömlőjét egy autókerékhez irányozta. A két másikat is sikerült meggyőznie, pedig visszafogta magát a fogadatlan kertész, kinek pitymallati műve is önmagáért beszélt...

Másnapra, megjárva a Duna-partot, kisebb-nagyobb kövekkel dobta föl a virágos kertet, a dísznövényboltos pedig, konstatálva dr. Rotács törekvéseit, két évelő gezemicével lepte meg... Most már a ház jelentősebb személyiségei is vizitáltak a padjánál; tanárok, mérnökök, egy igazgató, egy festőművész és egy elkényeztetett gimnazista. Utóbbit kivéve, aki csak kért, mindahány dicsérte, jó szón kívül persze mást nem adtak, a nyugdíjas különítmény tagjai pedig len borocskával, kávéval, zserbóval kedveskedtek főkertészüknek. A ház-mester egészen odáig ment, hogy a ház lakóközössége avassa fel a két, faljba kerekített sziklakertet. A gimnazista fiú azzal jött, hogy itt vallaná meg érzelmeit Ildikónak, aki egy fogorvos lánya. Dr. Rotács örült a fejleménynek. Ha szól, mikor merészkedik elő érzelmeivel, ő el is tűnik időben. Gerzson telefonírozott, légyottra hívta a lányt, de fogorvos lányához méltóan csak két hét múlva kapott időpontot... – Nem baj – vigasztalta Dr. Rotács –, addig olyan kertet varázsolok ide, hogy abban még Naomi Campbell sem mondana neked nemet. – A gimnazista kényszeredett mosolyra húzta száját a jópofás-kodás hallatán...

(Dr. Rotács két hét múlva, időben eltakarodott. A megsokasodott és szín szerint szortírozott virágok pompáztak még az alkonyban is. A köveket kissé meglocsolta az üdítő hatás kedvéért. A kutyaszaratók már korábban átszoktak távolabbi fákhhoz. Nem is kellett hajnalban vizitálnia, hogy őrizve védjen...)

– Hatra jönnek, akkor már semmi keresnivalóm itt – dűnnyögte magában. Elkullogott kedves sziklakertjétől. Arra gondolt, távolból meglesi, sikerrel jár-e Gerzson... Megérkezett a fülig szerelmes. Leült a kettéválasztott pad bal felére, ahol a szerinte kevésbé szebb kert ékeskedett. Sokára megjött a fogorvoslány is. Senki nem látta dr. Rotácson kívül, de autón jött, s mindösszesen fertályórányi veszteglés díját dobta a parkolóautomatába. Ildikó árnya megállt Gerzson fölött. A fiú felpattant. Hellyel kínálta. A lány feszélyezett mozdulatokkal zsebkendőjét terítette a pad neki szánt négyzetdecimétereire. Leült nagy kényesen. Gerzson próbált közelebb hajolni. Folyamatosan a lányt nézte. A lány a szemközti falat bámulta, vagy ellenkező irányba pillogott. Csak egyszer fordult Gerzson irányába, de nyaka hátrafeszlült, ideges mozdulattal igazított a haján. Aztán felállt, úgy mérte végig megvetőleg a fiút, mondott valamit, és elviharzott. A leforrázott amorózó a padba ragadt. Dr. Rotács elindult:

– Hm, ez pont olyan béna, mint én voltam... Ideje a hálósobámba menni, mert valaki belefekszik a baldachinos ágyamba, a selyempárnák közé, szebb napokat álmodni. Szegény fiú... Tanulnia kell még az életet, ha az tanulható egyáltalán...

Másnap dr. Rotács elhülve nézte a pusztítást. Kertjeit feldúlták, a köveket elrugdosták, a növényeket kitépkedték vagy széttaposták. A fák tányérjában dicsőséges kutyaszar, itt is, ott is. Majdnem megkönnyezte a romokat. Nem is jutott eszébe Gerzson. Biztosan a Luxi volt, múltkor elvittem véletlenül a felsorakoztatott üvegeit, hiába mondtam: – Nem tudtam, hogy a tiéd, baszd meg! Bosszút állt. Szemét egy alak. Még életében nem tett keresztbe két fűszálat sem...